

AHISKALI KADI- ZÂDE SEYYİD SAİD MUHAMMED'İN "MECMÛATÜ'L- LETÂİF SANDÛKATÜ'Z- ZERÂİF" CÖNGÜ

**Seyyid Saïd Muhammed of Ahıska's Notebook (Cönk):
Mecmûatü'l-Letâif Sandûkatü'z-Zerâif**

**"Cönk" (cahier des poèmes populaires) de "Mecmûatü'l-Letâif
Sandûkatü'z-Zerâif" de Ahıskalı Kadı-Zâde Seyyid Saïd Muhammed**

Maksut BELEN*

ÖZET

Cönkler halk edebiyatı üzerinde yapılmakta olan araştırmaların önemli bir kaynağıdır. Yazanı ve kop-ya edeni çoğu zaman belli olmayan bu el yazması defterler saz şiiri ve folklor verimlerini içerirler. Ayrıca, bazı cönklerde hikaye, masal, fıkra, hutbe, dua gibi manzum, mensur parçalar, bazen de divan şairlerinden bazı manzum parçalar, tasavvuf ve felsefeye ait sohbetler de bulunur.

Bu defterlerin önde gelen hizmeti, çeşitli manzumeleri veya halk anlatmalarını korumuş olmalarıdır.

Cönkler uzunlamasına açılır defter, uzunlamasına dikilerek ciltlenen yapraklardan oluşur ve aşağıdan yukarıya doğru açılır.

Biz bu yazımızda, aşağıda künyesi ve içindekiler hakkında geniş bilgi verdiğimiz "Mecmûatü'l- Letâif Sandûkatü'z- Zerâif" adlı cönkü tanıtmak istiyoruz.

Elimizdeki, Ahıskalı Kadı-zâde Seyyid Saïd Muhammed'in "Mecmûatü'l- Letâif Sandûkatü'z- Zerâif" cönkü, Prof. Dr. Fikret Türkmen'in özel kitaplığında bulunmaktadır ve 12-16 cm. ebadında, kahverengi deri kapaklı, ciltli ve 124 varak (yaprak), 248 sayfadan meydana gelmiştir. İçinde Kerem ile Aslıhan, Asuman ile Zeycan hikayeleri, şiirler, şiir parçaları, hutbeler, ilahiler, dualar, bazı hadisler ve beyitler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Cönk, Halk Şiiri, Halk Şairleri, Halk Anlatmaları, Halk Hikayeleri.

ABSTRACT

"Cönsks", which were the notebooks bounded with leather cover, and included poems and folk stories and also personal information about the people who owned them, are one of the most important sources for the researches on the folk literature.

The scripts or the writers of these important notebooks are usually unknown. Although it is not easy to find any information about the scripts of these notebooks, but they are the most important sources about the past folk literature. They include pieces from famous folk poets, folk stories, tales, anecdotes, jokes, Friday noon-time prayer speech and also different prays. Some of these literary pieces are written in poetry and some other are in prose. In some cönsks it is also possible to find philosophical and religious discussions and talks.

The most important aspect of the cönsks is that they have preserved poems of the famous poets of the past and also the poems of unanimous creation.

In this article, I would like to introduce and provide information on the cönk named "Mecmûatü'l- Letâif Sandûkatü'z- Zerâif".

This cönk was written by Kadı-zâde Seyyid Muhammed Saïd Efendi of Ahıska who also named it. This cönk has been kept in the private library of Prof. Dr. Fikret Türkmen.

"Mecmûatü'l- Letâif Sandûkatü'z- Zerâif" is in the sizes of 12-16 cm, covered with brown colour leather. It contains 124 sheet which makes 248 pages. With in this cönk there are the folk stories of Kerem and Aslıhan, Asuman and Zeycan and also poems, prays, hadises and couplets.

Key Words

Cönk, Folk Poetry, Folk Poets, Folk Narratives, Folk Stories.

* Ege Üniv. Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dünyası Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

Halk edebiyatı üzerine yapılmakta olan araştırmaların önemli bir kaynağı cönklerdir. Yazanı, kopya edeni çok zaman belli olmayan bu el yazması defterler, özellikle koşma, mani, atasözü, destan, türkü, ağıt, ilahi, nefes gibi saz şiiri ve folklor verimlerini içlerine alırlar. Bazı cönklerde ayrıca hikâye, masal, fıkra hutbe, dua gibi manzum mensur parçalar, bazan da Divan şairlerinin bazı parçaları, tasavvuf ve felsefeye dair sohbetler de bulunur.

Bu defterlerin önde gelen hizmeti, anonim manzumeleri veya halk şairlerinin bir çok parçalarını korumuş olmalarıdır ve kitaplıklardan çok, âşık ve tekke edebiyatı meraklılarının ellerinde bulunurlar.

Kültür tarihimizin önemli kaynaklarından biri olan cönkler üzerinde, çok sayıda bilimsel çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda ele alındığı şekliyle, cönk kelimesinin menşei hususunda iki farklı görüş ileri sürölmektedir. Bunlardan ilki, kelimenin aslının Türkçe olduğu, Türklerden Çinlilere, onlardan Japonlara ve onlardan da Hintliler ve Avrupalılara geçtiği şekindedir. İkinci görüşe göre ise, kelimenin aslı Java ve Malaya dillerinden gelmektedir. Her iki görüş de kelimenin anlamını, “gemi, Çin yelkenli gemisi” ve “büyük kalyon gemi” şeklinde tespit etmektedirler.

Kelimenin terim manası, bu konuda bilinen ilk çalışmayı yapan Mahmud Mes’ud’a göre řu şekildedir: “Cönk: Türkü, mani, destan, koşma, şiir, bozлак, hikâye atalar sözü, darb-ı mesel, ferman, buyrultu, dua, hutbe, nefes, mersiye gibi millî, dinî, tasavvufî, felsefî, aşkı, manzum ve gayr-ı manzum eserlerin eski zamanlarda toplanıp yazılmış olduğu mecmualara denir ki, tulâni² açılır defter” şekindedir. Tarifte cönklerin iki özelliği

görlmektedir. Birincisi, cönkün felsefî, aşkı, manzum, mensur ve serbest metinler ihtiva etmesi; ikincisi, tulâni açılır defter olmasıdır. Cönkün muhtevası, cönkü yazan kişi veya kişilerin zevkine ve ilgisine göre değişebilir. Bir cönk içerisinde, halk ve divan şiirinin dışında, masal, efsâne, hikâye ve halk hekimliğine ait metinler görölebilmekle birlikte, daha çok halk şiirine yer verilmektedir.

Konuyla ilgili en geniş araştırmayı ortaya koyan O. şaik Gökyay, cönk, mecmua ve sefine tabirlerinin, hiç bir ayırım olmaksızın yan yana kullanıldıklarını tanıklarıyla ortaya koymaktadır. Türkü, mâni, nefes, halk hikâyeleri ve atasözleri gibi kültürel değeri büyük olan malzemeyi içeriyor olmak bakımından cönkler, edebiyat ve halk bilimi araştırmalarında bir şiirin kime ait olduğu ve eksik bir şiir veya halk hikayesinin tamamlanması gibi hususlarda önemli bir kaynaktır.

Burada muhteva ve şekil özelliklerine kısaca işaret edilen cönklerin iki özelliğinden daha bahsetmek gerekir. Bu özelliklerden ilki kayıtlarla, ikincisi de şiirlerin isimlendirilmesiyle alakalıdır. Pek çok cönk örneğinde, cönkü yazan/tutan kişi veya kişiler ile yazılış tarihine ilişkin bilgiler bulunmakla birlikte, bir kısım cönklerde bu anlamda bir kayda rastlanmamaktadır. Bazı cönklerde ise, cönkün kime ait olduğuna iliskin temelük kaydı verilmiştir. Kimi cönklerde ise, bu kayıt yerine cönkün herhangi bir köşesine kaydedilmiş bir isme rastlanmaktadır. Bu ismin sahib-i cönk olma ihtimali kuvvetle muhtemeldir. Öte yandan cönklerde yer alan şiirlerin isimlendirilmesi de farklı biçimlerde yapılmaktadır. Bu meyanda herhangi bir cönte şiirin türü ve şairinin (Gazel-i Vâsıf gibi) ismi birlikte zikredilebildiği gibi, bazen sadece şairinin ismi belirtilmekle yetinilmiş,

kimi zaman da şiirin konusu (Na't-ı Resûl gibi) belirtilerek bir isimlendirilmeye gidilmiştir. Keza kimi zaman da şarkı olarak nitelendirilen bir şiir, müseddes ya da koşma formunda, semâî olarak verilen bir şiir de ilâhî olabilir. Bu nedenle cönklerde verilen şiir isimlerinin hangi gerekçelerle verildiğine dikkat edilmelidir.³

Cönkler tûlânî açılır defter, uzunlamasına dikilerek ciltlenen yapraklardan oluşan ve aşağıdan yukarıya açılan bir defterdir. Şekil olarak sığır diline benzediği için halk arasında, cönk için “sığır dili” ve “dana dili” tabirleri de kullanılmıştır. Ayrıca, sağa sola açılan cönklerin varlığından da söz edilir. Eski kütüphanelerimizde veya şahısların ellerinde baba yâdigârı, çoğu zaman anonim, el yazması ve şekil bakımından bir defterden başka bir şey olmayan bu eserlerin altına yukarıya, uzunlamasına açılanlarına “cönk” denildiği gibi, sağdan

sola, soldan sağa, bugünkü gibi tertip edilenlerine de “mecmuâ” adı verilir.

“Bunların yazılışlarında, tertiplerinde herhangi bir kâide ve nizâma bağlı kalınmazdı. Bir çeşit seçme; kendi çerçevesinde bir nevi antoloji olan bu defterlerin yazarları ve yazdıkları tarihler çoğu zaman bilinmemektedir. Cönkler, halk; mecmuâlar, klâsik kültürümüzün mahsulleridir. Her iki kültürü türlü sebep ve tesadüflerle içine alan mecmuâlarla cönkler de vardır. Türk milletinin uzun asırlar okuma zevk ve seviyesini gösteren bu adsız, iddiasız, samimi, tekkellüfsüz, mahremiyet ifadeli eserler, dış görünüşleri ve muhtevaları ile ayrı ayrı değer taşırılar.

Kütüphanelerimizde ve anlayışsız ellerde boynu bükük, tetkikçiler bekleyen bu deftercikler; ciltleri, kağıtları, yazıları (hat) ve bu yazılar için kullanılan

boyalarla, nâdir de olsa minyatürleri ile yalnız plastik ve tezyinî sanatlar bakımından değil, muhtevaları ile yazıldıkları devirlerin bilgilerini, edebiyat ve sanat anlayışlarını, tefekkür tarzlarını aksettirmek itibariyle de mânâlı eserlerdir.

Cönkler, mecmuâlara nispetle Türk halk kültürü bakımından daha büyük ehemmiyet taşırlar. Bunlar, şifahî an'anedeye, yazıya geçmemiş kültürümüzün belli-belirsiz, fakat bazen sağlam kilometre taşları, kırk anbar kitaplarıdır.

Bugün halk kültürünü incelemeye çalışanlar, medreseli-mekteplilerin bıraktıkları boşlukları mahdut da olsa cönklerle doldurmaya gayret etmekte, saz ve tekke şiirimizi kıymetlendirmeye çalışmaktadırlar.

Matbaanın memleketimize gelişinden evvel ve sonra, âşıklar, meddahlar, askerler, ağalar, mollalar, katipler vb gibi meraklılar tarafından kaleme alınan cönklerde, bütün halk edebiyatı ve folklor mahsulleri karşımıza çıkar. Ortaoyunu ve Karagöz gibi metinleri, tasavvuf gibi felsefe, Alevilik, Bektaşılık gibi tarikat bilgilerini ve inanmaları içine alan cönkler de vardır.”⁴

Cönkler edebiyatta olduğu gibi sosyal tarihi incelemeler için de faydalanılacak derlemelerdir. Çoğu, zor okunur yazılarla ve çoğunluk sağlam tahsilli olmayan kişilerin derlediği bu dergilerde, sınıflandırma yapılmadan plansız bir şekilde alınmış şiir, destan ve manzumelerden başka işitilmiş, görülmüş ya da atalardan duyulmuş bir çok olaylar, nükteler, lâtifeler; ayrıca idâyeye, büyüklere dönük hicivler de yer almaktadır.

Kısaca söylemek gerekirse cönkler, Halk şiirlerinin parçalarını, folklor ürünlerini derleyen ve halk şairlerinin hayat ve karakterlerine, maceralarına dair ip uçları veren önemli bazı kayıtlar

ve notlar bulunduran kaynaklardır.

Prof. Dr. Fikret Türkmen'in özel kitaplığında bulunan ve 10-13 Ekim 2000 tarihlerinde Türkmenistan'ın başşehri Aşkabat'ta yapılan "Türkmenistan'ın Kültürel Mirası: İç Kökenleri ve Günümüzdeki Bakış Açuları" adlı uluslararası kongreye, Prof. Dr. Fikret Türkmen tarafından "Kerem ile Aslı Hikayesi'nin Türkmenistan ve Türkiye Varyantları ile Bakış Açılarının Yansımaları" adlı makale ile sunulup metninin fotokopisi Türkmenistan Cumhurbaşkanına hediye edilmiş olan elimizdeki cönk, 12 - 16 cm. ebadında, kahverengi deri kapaklı, ciltli ve 124 varak (yaprak), 248 sahifeden meydana gelmiştir. Sonradan kurşun kalemle sıra numarası verilirken yanlışlıkla 2'nci varaktan 4'ncü varaka atlanıp 3 numara verildiği için 3'ncü varaka 2/a yazılmış ve cönk bu durumda 123 varak olarak neticelenmiştir. Cönk yıpranmasın diye, tekrar doğru sıralamak için, düzeltme yoluna gitmedik. Sonda üç yaprak hariç cönkün yaprakları âharlanmış (yumurta beyazı, nişadır vb. maddeler sürülüp kurutulularak parlatılmış) kalın hattât kağıdıdır. Birinci kabin iç tarafında, birinci sahifede Muhammed bin Pir Ali'nin tamamlamayıp eksik kaldığı tahmin edilen namaz, oruç, zekat, kurban, sadaka-i fitr, adaklar ve geçmiş kul hakları için yapılmış "devr"ine ait olduğu belirtilen, matematik hesapları bulunmaktadır.

1'nci varaktan - 26'nci varaka kadar, 54 sahifelik, ta'lik⁵ yazı ile yazılmış "Hikâye-i Kerem ile Aslıhan" bulunmaktadır. 27 - 34/a "Aşık Garib'den şiirler"; 34/b "Mâilî'den şiir"; 35'nci varakta "Kâzım'dan bir şiir" yer alıyor. 27'nci varaktan buraya kadar, bozuk bir rik'a⁶ yazı ile yazılmıştır.

36'nci varaktan 61'nci varaka ka-

dar, 50 sahifelik, "Hikâye-i Kerem ile Aslıhan"ı yazan aynı hattat tarafından, yine ta'lik hatla yazılmış bulunan "Âsuman ile Zeycan" hikâyes¹ yer almaktadır. Hikâyenin sonunda sâhib-i cönk olabileceğini düşündüğümüz hattâta ait, yine iri ta'lik yazıyla, "Ketebehu'l-fakiru'l-hakir Âhıskavî Kâdi-zâde Es-Seyyid Sa'id Muhammed Efendi, tarih, sene fi 1256 10 M. (Muharrem). Türkçe anlamı: Onu yazan fakir, hakir (tevazu ifadesi), Ahıskalı Kadoğlu Seyyid Said Muhammed Efendi, tarih, 1256 sene, 10 Muharremde" ibaresi vardır; 62 güzel bir rik'a hattıyla "Gazel Divanı"; 62 - 65 rik'a yazıyla "Destân-ı der Mahhub"; 65/b - 68 "Müseddes"; 68/b - 69 ta'lik yazıyla "Divânî"; 69/b ta'lik, "Kesük Kerem Makamı"; 70 rik'a, "Destânî"; 71 rik'a, "iki küçük şiir ve bulmaca"; 71/b - 72 nesih⁷ hat ile "Kalenderî" ve bundan sonra rik'a hat ile "şiir"; 72/b - 74 rik'a, "İlm-i Şak" başlıklı şiir, "Karacaoğlan'dan bir şiir", Yunus Emre'den "Bülbül şiiri" ve "iki şiir"; 74/b - 75 nesih yazıyla "Kurban Bayramı hutbesi"; 75/b rik'a olarak "şiir parçaları" ve "1047 senesi, Recep ayı birinci günü olan Perşembe günü Osman Ağa'nın verdiği Beşyüzellibir kuruşluk borç paraya ait not"; 76 harekeli nesih hat ile "Şaban ayı hutbesi"; buradan 82'ye kadar kısmen bozuk rik'a ve bazan nesih karışımı hat kullanılmıştır. 76/b "Gülbank"; 77 "Temcîd-i mübarek" (sabah namazından önce minarelerde belli makamlarla okunan yalvarış ilahîsi); 77/b - 78 cönkün aksi yönünden yazılmış ve "muezzin ikazını dile getiren şiir"; 78/b "iki koşma"; 79 - 80 "İlm-i Şak" başlıklı şiir ve bir şiir; 80/b "Hutbe-i Nizam-ı Sadr"; 81/b "Türkmânî Aşık Ömer'den şiir"; 82 "iki şiir", "beytler ve müfred"; 83 - 84 harekeli rik'ayla aksi yönden yazılmış "Ramazan ayına veda şiiri"; 85 "Aşık Yûnus'un,

“Yeşil sancağıyla gelir Muhammed / Yeşil alemle gelir Sultanım” nakaratlı şiiri”; 86 harekeli nesih hat ile “*Ahidnâme duası*”; 86/b bundan sonra rik’a yazı ile “*Tecnis*”; 87 “*Türki*”; 87/b - 88 “*Destan*”.

Buradan itibaren cönkün sonuna kadar aksi yönden, sondan başa doğru yazılmış olarak devam ediyor. 88/b - 90 ta’lik, “cemiyet duası”; 90/b -91 “*Hâzâ duâi’l- kabri ba’de’d- defn*” (cenaze gömüldükten sonra yapılan kabir duası); 92 “*Hâzâ duâ-i nikâh*”; 92/b - 93 “*duâ*”; 94 “*Hutbe-i mutlak*” (90/b’den 94’e kadar nesih); 95 (95’den 100/a’ya kadar ta’lik) “Gevher’den şiirler”; 95/b “*Türki*”; 96 “*Türki*”; 96/b “*Kerem ve Semâi*”; 97 “*Kalenderi*”; 97/b bozuk bir yazı ile yazılmış “şiir”; 98 - 99 “şiirler” bulunmaktadır.

100’ncü varakta “*Tertib*” (reçete) başlığı altında: “Aşk illeti bir illet-i şedîdedir ki her ibtidâsı gözden intihâsı yürekden bir sîm ten nâzîk beden âhû gözlerin süzûb melek- sîmâsı bozulub yüreği tir tir titreyüb namuz (nabız) tiz tiz atub ol kimesneye tabibler ilâc idemezler ve halinden fehîm idemezler ona ilâc budur: Bir dirhem nâz, iki dirhem niyaz, üç dirhem şîve, dört dirhem cilve, beş dirhem edâ, altı dirhem istiğnâ, yedi dirhem letâfet, sekiz dirhem şetâret, dokuz dirhem nezâket, on dirhem muhabbet. Bu eczâları alub içinden cefâ huyların çıkarub vefâ havanında sancak idüb muhabbet boyasına koyub hasret ateşîyle kaynadub kıvamı geldikde vuslat meblağıyla sabahda ve ahşamda ta’yin ideler bundan sıhhat bulmaz ise sîne hamamında harâret basdıkça leb-i zülâlden içürelere gâyet mücerredir nâfi’dir.” yazısı bulunmaktadır.

100/b - 101 “şiirler”; 101/b - 102 “*Ârif*’den şiir”; 102/b “*Yaralı Mahmud ile Mahbub hikâyesinden şiir*”; 103 “*Âri-*

fi’den şiir”; 103/b - 104 “*Âşîki Said*’den şiirler”; 104/b “*Türkmânî Aşık Ömer*’den şiir”; 105 “*Âşık*’dan iki şiir”; 105/b “*Siyâ-hî*’den bir şiir”; 106 - 110 “şiirler”(100/b’den 110’a kadar rik’a ve bazan nesih ve ta’lik olarak yazılmıştır.); 110/b - 112 harekeli nesih, “*Hâzâ Hikâyet-i Kadı ve Kussa-i Uğru* (hırsız)” (Kadı ile Hırsız Hikâyesi); 113 - 114 harekeli nesih, “*Hâzâ Mu’cizat-ı Resûl fi- vak’ihi Gügerçin*” (Peygamberimizin Güvercin Mu’cizesi). Bu vak’anın yan tarafında Arapça olarak: “*Son anında (nefesinde) Lâilâhe-illallah deyenin cennete girmesi vâcib olur*” hadîsi ve vak’anın sonunda Türkçe “*Fâilâtü fâilâtü fâilât, Muhammed Mustafa’nın rûhuna ver salât*” yazısından sonra yine Türkçe anlamı: “Dünya köprüdür, ondan geçilir, onu imar etmeyiniz” ve “Dünya bir leştir, onu isteyen de köpeklerdir.” olan, Arapça hadîsler ve daha sonra da bunları yazanın Osman olduğu yazılıdır. 115/b ta’lik, “*Türki*”; 116/b rik’a, “*Şeyh Muhammed*’in 1200 yılına ait bir notu”; 117 - 118 harekeli nesih yazıyla, “*Hâzâ Du’â-i Âmin*” (Bu arada bir yaprak önceden kesilmiş ve numaralanmamıştır.); 119 rik’a, “*Âşık*

Ömer’den bir şiir”. 119/b’ de sülûs yazıyla: “*Mecmûatü’l- Letâif Sandûkatü’z- Zerâif* başlığı ve altında: Sene 1251 fi 17 Safer” (Arabî ay) yazılıdır. Ayrıca rik’a ve nesih karışık olarak:

“Bi-hamdi’l-lah safâ bulduk bu dergâh-ı muallâda⁸

Bu han sâhibin Yârab görem Firdevs-i A’lâ’da⁹

Benim hattım size lâyık değildîr
Günahı afv iden Bâri-i Hudâ’dır¹⁰

Temâm itdim didim elhamdülillah
Eğer sehvi¹¹ itdim ise sehvimde estağfirullah

Eğer âdet eğer kanûn-ı ezeli
Hem uyar(ır)lar hem komazlar gü-
zeli

(Bu beytin ikinci mısraının harfleri
aksi yönde ve soldan sağa yazılmıştır.)

Efendim sana kim dirse ya neden-
sin nedir adın
Cefâyı kimden öğrendin bu fiilde
kimdir üstadın

Bunu yazdım bir münâsib rûzigâr
Ben ölürsem hattım kalır yâdigâr

Tecrid¹² kaldım mürekkebin suludur
Bunu yazan okuyandan velidir

Ne kadar saht olsa şol ağyâr-ı lâînin
seyri¹³

Anı şemşir-i hulûsım keser inşaal-
lah "

gibi karışık beyitler ve sahifenin alt
orta kısmında "temme" (tamamlandı) ke-
limesi ile

birlikte simetri olarak "Mustafa"
imzası bulunmaktadır.

120' nci varakta rik'a hattıyla:

"من مثنى خلف عالم خطوتين او اكل معه لقمتين او سمع منه

كلمتين بنى الله تعالى في الجنة قصرتين كل قصر مثل الدنيا مَرَّتَيْنِ"

hadis-i erifi ve yanında anlam ola-
rak: "Bir adam, bir âlimin gerüsünden
iki adım gitse, yâhud iki lokma me'an
(beraber) ekl itse (yese), yâhud iki keli-
me andan ahz itse (alsa, öğrense), Allâ-
hü Teâlâ cennetde iki köşk virürmüş; her
köşkün vüs'ü (genişliği) iki bu dünya (bü-
yüklüğü) kadar olurmuş. " yazıları var-
dır. Bunun altında da (hadis olması
muhtemel): "Bir gybet (birinin arkasın-
dan hoşlanmayacağı sözü söylemek) ke-
limesini terk etmeyi Allahü Teâlâ, bin
rekât kılınmış namaz gibi sever. " anla-
mında Arapça bir yazı da vardır.

121/b' de rik'a,: " Ne itdi şimdi bana
devr-i felek arz ideyim büyüklere

Bahr-ı gamma gavvâs¹⁴ oldum çıktık
âhım direk gibi göklere

Herkesin var bir kesi¹⁵ bu bî-kesin
yok kimsesi

Kimsesiz kaldım meded ey kimse-
sizler kimsesi "

beyitleri, 122 ve 123'cü varaklarda
harekeli nesih hat ile ince ve farklı ka-

ğıtlara Arapça olarak yazılmış "Recep
ayı ve Regâib hutbeleri" bulunmaktadır.

NOTLAR

¹ Güzel sözler ve hikayeler mecmuası; nazık,
ince nükteler sandukası.

² uzunluğuna

³ Yrd. Doç. Dr. KEMİKLİ, Bilal. "Hâşimî Ki-
tâphında Türkçe Bir Cönk. " Milli Folklor, S. 48,
2000, s. 27-29.

⁴ Prof. Dr. Şükrü ELÇİN, Halk Edebiyatına
Giriş. Ankara: Akçağ Yayınları, (Yıl Yok). s. 5- 6

⁵ İran yazısıdır, bütün harfleri devirli eski ya-
zı çeşididir.

⁶ Müsvedde, mektup ve pusula gibi şeylerde
kullanılan çabukluk elde edilmiş eski yazı çeşididir.

⁷ Kolay okunduğundan yaygın olarak kullanı-
lmış Kur'an yazısı hattıdır.

⁸ Yüce dergah

⁹ Cennetdeki altıncı bahçe

¹⁰ Yaratan, Cenab-ı Hak

¹¹ yanlış, hata

¹² ayırma, el ayak çekme

¹³ Lanetlenmiş, istenmeyen yabancılar ne ka-
dar zor, çetin olsalar da halis, temiz kılıcı.

¹⁴ dalgıç

¹⁵ kimse, kişi